

**Strategia wdrażania dostępności
w Miejskiej Bibliotece Publicznej
im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie
w oparciu o Model Dostępnej Kultury**

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Leszno, październik 2024

**MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA**
im. Stanisława Grochowiaka
w Lesznie

Miejska Biblioteka Publiczna
im. Stanisława Grochowiaka
w Lesznie

pl. Jana Metziga 25
64 – 100 Leszno

tel. 65 520 53 55
tel. 65 529 64 10

sekretariat@mbpleszno.pl
www.mbpleszno.pl

Spis treści

I.	Stan obecny	3
1.	Rodzaj instytucji kultury, zespół i podejmowane działania	3
2.	Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych	5
3.	Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach	9
4.	Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach	11
5.	Zidentyfikowane potrzeby	11
II.	Planowane działania w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, identyfikowania potrzeb, zasad komunikacji i włączania osób ze szczególnymi potrzebami	12
1.	PLAN KRÓTKOTERMINOWY	12
1.1.	Oferta instytucji kultury	13
1.2.	Obszary Dostępności	14
1.3.	Zespół Instytucji Kultury i organizacja pracy	15
1.4.	Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach	16
1.5.	Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach	18
1.6.	Zidentyfikowane Potrzeby	19
1.7.	Zidentyfikowane ryzyka lub szanse	21
1.8.	Inwestycje na rzecz dostępności	23
1.9.	Ustawy o dostępności	24
2.	PLAN DŁUGOTERMINOWY	25
1.1.	Oferta instytucji kultury	26
1.2.	Zespół Instytucji Kultury i organizacja pracy	28
1.3.	Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach	29
1.4.	Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach	31
1.5.	Zidentyfikowane Potrzeby	31
1.6.	Zidentyfikowane ryzyka lub szanse	33
1.7.	Inwestycje na rzecz dostępności	34
III.	Kryteria sukcesu planu wdrażania i rozwijania dostępności	35

I. Stan obecny

1. Rodzaj instytucji kultury, zespół i podejmowane działania

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie jest samorządową instytucją kultury, której głównym celem jest promowanie czytelnictwa, edukacji i szeroko pojętej kultury. Założeniem programowym biblioteki jest udostępnianie zbiorów bibliotecznych, a także organizowanie wydarzeń edukacyjnych, artystycznych oraz kulturalnych. Instytucja stawia również na współpracę z lokalnymi środowiskami oraz partnerami zewnętrznymi, aby rozwijać ofertę skierowaną do różnorodnych grup społecznych, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Zespół biblioteki składa się z pracowników o wysokich kwalifikacjach, specjalizujących się w różnych obszarach, takich jak zarządzanie zasobami, promocja czytelnictwa, edukacja kulturalna oraz obsługa użytkowników. Organizowane są szkolenia dla pracowników, co wpływa na podnoszenie jakości świadczonych usług. Pracownicy biblioteki regularnie uczestniczą w szkoleniach, jednak brakuje systematycznych szkoleń związanych z obsługą osób z niepełnosprawnościami oraz asystentury dla osób o szczególnych potrzebach. Pomimo tego, zespół jest zaangażowany w podejmowanie działań dostosowanych do różnorodnych potrzeb użytkowników.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie oferuje szeroką gamę działań, które wykraczają poza standardowe usługi biblioteczne, takie jak wypożyczanie książek. Te dodatkowe inicjatywy mają na celu angażowanie społeczności lokalnej oraz promowanie kultury i edukacji w różnorodnych formach.

Organizacja wydarzeń kulturalnych: Biblioteka regularnie organizuje różnorodne wydarzenia kulturalne, które przyciągają mieszkańców Leszna i okolic. w jej ofercie znajdują się:

- Koncerty muzyczne – na przykład Biblioteka Jazzu, cykl koncertów promujących polski jazz, który przyciąga melomanów i fanów muzyki z całego regionu.
- Spotkania autorskie – organizacja wydarzeń z udziałem pisarzy, poetów i twórców literackich, którzy dzielą się swoją twórczością z czytelnikami i mieszkańcami.
- Projekcje filmowe – projekcje filmów z audiodeskrypcją i tłumaczeniem na PJM, które umożliwiają osobom z niepełnosprawnościami pełniejsze uczestnictwo w kulturze.
- Warsztaty artystyczne i literackie – zajęcia skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, podczas których uczestnicy mogą rozwijać swoje umiejętności w zakresie twórczości literackiej, plastycznej oraz rękodzieła.

Biblioteka rozwija także działania w przestrzeni cyfrowej, oferując mieszkańcom dostęp do nowoczesnych technologii oraz cyfrowych zasobów kulturalnych. Przykładem takich inicjatyw jest:

- Cyfrowa Biblioteka Żużlowa – projekt dokumentujący historię leszczyńskiego żużla, dostępny online dla mieszkańców i fanów sportu.
- Dostęp do e-booków i audiobooków – biblioteka umożliwia użytkownikom wypożyczanie cyfrowych wersji książek, co zwiększa dostępność zasobów, szczególnie dla osób, które nie mogą osobiście odwiedzać biblioteki.

MBP w Lesznie współpracuje z wieloma organizacjami i instytucjami w celu realizacji wspólnych projektów edukacyjnych i kulturalnych. w ramach tej współpracy:

- Partnerstwo z organizacjami pozarządowymi – biblioteka prowadzi wspólne działania z organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami, seniorów oraz młodzież. Przykładem może być współpraca z Polskim Związkiem Niewidomych oraz Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niesłyszącym SPON.
- Realizacja projektów współfinansowanych – biblioteka realizuje projekty oparte na współpracy z lokalnymi instytucjami kultury, fundacjami oraz stowarzyszeniami, które umożliwiają poszerzenie oferty kulturalnej, np. poprzez organizację wydarzeń dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Biblioteka pełni także ważną rolę edukacyjną, oferując szeroki zakres działań, które wspierają rozwój wiedzy i umiejętności lokalnej społeczności:

- Szkolenia i warsztaty edukacyjne – biblioteka organizuje warsztaty dotyczące różnych tematów, takich jak podstawy cyfrowe, umiejętności literackie oraz warsztaty dla seniorów, wspierające ich rozwój osobisty i społeczny.
- Projekty społeczne i integracyjne – działania biblioteki są często skierowane na wsparcie integracji społecznej, szczególnie w odniesieniu do osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

Biblioteka regularnie organizuje także wydarzenia plenerowe, które mają na celu przyciągnięcie mieszkańców do uczestnictwa w kulturze na świeżym powietrzu:

- Spacerzy tematyczne – organizowane we współpracy z przewodnikami miejskimi, przybliżające historię i kulturę Leszna, z elementami edukacyjnymi dla wszystkich grup wiekowych.
- Wydarzenia kulturalne w przestrzeni miejskiej – koncerty i wystawy organizowane w plenerze, które umożliwiają bezpłatny dostęp do kultury większej liczbie osób.

2. Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych

1. Pierwsze działania na rzecz osób z niepełnosprawnością i osób starszych

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie od samego początku swojej działalności skierowała swoje działania do osób starszych, które stanowią istotną część lokalnej społeczności. Partnerstwa z organizacjami wspierającymi seniorów były budowane od lat, z myślą o zapewnieniu stałej oferty kulturalnej i edukacyjnej dostosowanej do ich potrzeb. Z kolei działalność na rzecz osób z niepełnosprawnością nabrała bardziej ustrukturyzowanego charakteru od roku 2020. w odpowiedzi na pandemię COVID-19, biblioteka realizowała projekt "Kultura w sieci", w ramach którego po raz pierwszy pojawiły się tłumaczenia nagrań na Polski Język Migowy (PJM) oraz transkrypcje zgodne z wytycznymi Fundacji Kultura bez Barier. Od tamtej pory wszystkie projekty współfinansowane przez instytucje zewnętrzne są realizowane z uwzględnieniem tłumaczeń PJM oraz napisów rozszerzonych. Ponadto, w ostatnich latach biblioteka zacieśniła współpracę z Polskim Związkiem Niewidomych, organizując m.in. pokazy filmów z audiodeskrypcją, koncerty oraz wsparcie merytoryczne dla lokalnych stowarzyszeń, takich jak Stowarzyszenie Alzheimerowskie.

2. Kompetencje pracowników w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnością i osób starszych

Zespół biblioteki bierze aktywny udział w przedsięwzięciu szkoleniowym „Projektowanie Uniwersalne Kultury”, w ramach którego realizowane są szkolenia oraz tutoring zwiększający kompetencje pracowników w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami. Obecnie więcej niż połowa zespołu ukończyła te szkolenia, jednak brak jest jeszcze systematycznych kursów specjalistycznych z zakresu obsługi osób o szczególnych potrzebach, takich jak kursy asystentury czy języka migowego. Biblioteka posiada osobę, która ukończyła szkolenie dla koordynatorek dostępności, która wspiera zespół w działaniach na rzecz dostępności i została oficjalnie powołana przez Dyrektora do pełnienia funkcji koordynatora dostępności.

3. Współpraca z lokalnymi organizacjami

Biblioteka współpracuje z wieloma lokalnymi organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami i seniorów. Przykłady tych partnerstw to:

- **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niestyszącym** – współpraca obejmuje wsparcie merytoryczne w tworzeniu dostępnych wydarzeń kulturalnych oraz zapewnienie tłumaczy PJM na spotkaniach autorskich i innych wydarzeniach.
- **Polski Związek Niewidomych** – realizacja wspólnych projekcji filmów z audiodeskrypcją oraz koncertów z udziałem osób niewidomych.
- **Stowarzyszenie Nasz Dom, Nasz Świat** – współpraca przy organizacji festiwalu filmowego skierowanego do osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, podczas którego prezentowane są filmy tworzone przez osoby z niepełnosprawnościami.

- **Organizacje senioralne** – wspólne działania z Uniwersytetem Trzeciego Wieku oraz innymi stowarzyszeniami senioralnymi

4. Rola osób z niepełnosprawnościami i starszych w organizacji wydarzeń

Osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorzy odgrywają istotną rolę w tworzeniu i współtworzeniu oferty biblioteki. Przykładem jest wspólna organizacja festiwalu filmowego oraz „Operowych Czwartków”, podczas których pokazywane są filmy i opery z audiodeskrypcją. Osoby te są również zaangażowane w konsultacje dotyczące nowych wydarzeń kulturalnych, a biblioteka stara się uwzględniać ich potrzeby i sugestie podczas tworzenia programu kulturalnego.

Biblioteka wzięła pod uwagę głosy osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów podczas projektowania swojego projektu na program „Infrastruktura Bibliotek”, który dotyczy otwarcia letniej czytelnicy na dachu budynku oraz doposażenia przestrzeni w elementy małej architektury ogrodowej. Konsultacje, w których udział brali przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym grup reprezentujących osoby starsze, zaowocowały zmianami w projekcie. Przedstawiciele tych organizacji wskazali konkretne rozwiązania, które według nich powinny być uwzględnione, co doprowadziło do modyfikacji planów infrastrukturalnych. Obecnie projekt zakłada m.in. ławki z przewijakami, wyższe ławki dostosowane dla osób z trudnościami w poruszaniu się, utwardzone ścieżki oraz dostępne drogi prowadzące na dach, gdzie znajdzie się taras widokowy będący częścią letniej czytelnicy. Realizacja tych zmian jest w toku, co podkreśla zaangażowanie biblioteki w dostosowanie infrastruktury do różnych potrzeb użytkowników.

5. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami i starszych

W ostatnich latach biblioteka podjęła szereg działań mających na celu zwiększenie dostępności swojej oferty. Oprócz wymienionych wcześniej wydarzeń z audiodeskrypcją i tłumaczeniem PJM, biblioteka dostosowała godziny organizacji spotkań autorskich i innych wydarzeń, aby były bardziej dostępne dla osób starszych, np. przesuując je na wcześniejsze godziny, aby osoby te mogły bezpiecznie wrócić do domu komunikacją miejską. Ponadto, biblioteka zwiększyła dostępność informacji poprzez wydrukowanie harmonogramów wydarzeń w większym formacie na prośbę stowarzyszeń zrzeszających osoby starsze.

6. Obszary dostępności według Modelu Dostępnej Kultury

Biblioteka w Lesznie realizuje poszczególne obszary dostępności według MDK w następujący sposób:

Obszar widzenia

- **Dostępność architektoniczna i przestrzenna:**
 - Tyflomapy na parterze i na drugim piętrze, wyposażone w sygnały dźwiękowe wspierające osoby niewidome.
 - Oznaczenia kontrastowe na schodach i przeszklonych elementach budynku.
 - Dotykowe pasy ostrzegawcze przed schodami oraz oznaczenia brajlowskie w windzie.
- **Dostępność cyfrowa:**

- Strona internetowa biblioteki częściowo zgodna z WCAG, ale wymaga ulepszeń w zakresie kontrastu kolorów i opisów alternatywnych dla obrazów.
- **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:**
 - Brak przewodników wizualnych (np. w formie wideo) dla osób z niepełnosprawnością wzroku, co mogłoby znacznie ułatwić korzystanie z biblioteki.
 - Harmonogramy wydarzeń dostępne w większym formacie, jednak brak jest pełnego systemu informacyjnego w formacie łatwym do czytania (ETR).
- **Dostępność programowa:**
 - Regularne seanse filmowe i opery z audiodeskrypcją.
 - Organizacja spotkań i wydarzeń uwzględniających potrzeby osób z niepełnosprawnością wzroku (np. koncerty z odpowiednim dostosowaniem przestrzeni).

Obszar słyszenia

- **Dostępność architektoniczna i przestrzenna:**
 - Brak systemu pętli indukcyjnych, choć planowane jest ich wdrożenie na stanowiskach obsługi oraz w salach wielofunkcyjnych.
- **Dostępność cyfrowa:**
 - Nagrania z wydarzeń, które są transmitowane online, są opatrywane napisami rozszerzonymi, co umożliwia osobom niedosłyszającym pełny dostęp do treści.
- **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:**
 - Wydarzenia projektowe są symultanicznie tłumaczone na Polski Język Migowy (PJM), co umożliwia udział osób niesłyszających.
 - Brak systemu rezerwacji online, który mógłby lepiej wspierać osoby z niepełnosprawnością słuchu przy planowaniu wizyt.
- **Dostępność programowa:**
 - Spotkania i wydarzenia kulturalne są często transmitowane online z tłumaczeniem na PJM.
 - Brak tłumaczeń na PJM dla wszystkich regularnych wydarzeń spoza projektów współfinansowanych.

Obszar czucia

- **Dostępność architektoniczna i przestrzenna:**
 - Biblioteka posiada dwa osobne pomieszczenia - pokoje pracy cichej.
- **Dostępność programowa:**

- Wydarzenia nie posiadają dodatkowych udogodnień w zakresie interaktywnych elementów dotykowych (np. brak materiałów wspomagających percepcję dotykową).

Obszar poruszania się

- **Dostępność architektoniczna i przestrzenna:**
 - Biblioteka jest wyposażona w podjazdy, windy oraz szerokie drzwi. Schody są oznaczone kontrastowo, a korytarze przestronne.
 - Problemem pozostaje brak dostępności tarasu widokowego, gdzie ma powstać letnia czytelnia. Obecnie dostęp dla osób z niepełnosprawnościami jest ograniczony.
 - Brak dedykowanych miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami przed budynkiem, co wymaga współpracy z miastem.
- **Dostępność cyfrowa:**
 - Strona internetowa nie oferuje narzędzi do planowania wizyt osób z ograniczoną mobilnością (np. brak informacji o dostępności budynku).
- **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:**
 - Harmonogramy wydarzeń i ulotki dostępne w większym formacie, ale brak pełnego systemu rezerwacji i planowania wizyt online.
- **Dostępność programowa:**
 - Dostosowanie godzin wydarzeń kulturalnych do potrzeb osób starszych, np. wcześniejsze godziny spotkań.

Obszar rozumienia

- **Dostępność architektoniczna i przestrzenna:**
 - Brak materiałów informacyjnych w formacie Easy to Read (ETR) w przestrzeni biblioteki.
- **Dostępność cyfrowa:**
 - Strona internetowa nie oferuje łatwych do zrozumienia wersji tekstów (ETR), co może utrudniać dostęp do informacji dla osób z trudnościami poznawczymi.
- **Dostępność informacyjno-komunikacyjna:**
 - Brak systemu komunikacji dostosowanego do osób z trudnościami poznawczymi, np. brak piktogramów w przestrzeni fizycznej biblioteki, które mogłyby ułatwić poruszanie się po budynku.
- **Dostępność programowa:**

- Programy edukacyjne i kulturalne nie są w pełni dostosowane do osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi lub poznawczymi, np. brak specjalnych materiałów edukacyjnych wspomagających te osoby.

7. Narzędzia i usługi dostępu

Biblioteka w swojej działalności stosuje różnorodne narzędzia, które ułatwiają dostęp do kultury osobom z niepełnosprawnościami. w jej ofercie znajdują się m.in.:

- **Tłumaczenia na PJM** – dostępne podczas większości wydarzeń.
- **Napisy rozszerzone** – dodawane do nagrań z wydarzeń realizowanych w ramach projektów współfinansowanych.
- **Audiodeskrypcja** – regularne seanse filmowe oraz opery z audiodeskrypcją.

3. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

1. Osoby odpowiedzialne za utrzymywanie kontaktu z osobami z niepełnosprawnością i seniorami

Za utrzymywanie kontaktu z osobami z niepełnosprawnościami i seniorami odpowiadają głównie Dział Promocji Czytelnictwa oraz Dział Edukacji. Osoba przeszkolona na koordynatora ds. dostępności wspiera działania i nadzoruje komunikację z organizacjami oraz stowarzyszeniami związanymi z dostępnością, w tym z NGO działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

2. Procedury przekazywania informacji do osób z niepełnosprawnościami i seniorów

Biblioteka wykorzystuje wiele kanałów, aby zapewnić przekazywanie informacji dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i seniorów:

- **Online:** Informacje o wydarzeniach oraz zasobach biblioteki są dostępne na stronie internetowej, jednak dopiero wdrażany jest format treści łatwy do czytania (ETR). Na kanale YouTube publikowane są nagrania spotkań autorskich i innych wydarzeń z tłumaczeniem na PJM oraz napisami rozszerzonymi.
- **Offline:** Informacje o wydarzeniach przekazywane są za pośrednictwem ulotek i harmonogramów w większym formacie, aby ułatwić ich czytanie osobom starszym. Bezpośrednia komunikacja z użytkownikami odbywa się również podczas eventów i wytychzeń.
- **Tłumaczenie na PJM:** Podczas wydarzeń finansowanych z projektów (współfinansowanych) organizowane są symultaniczne tłumaczenia na PJM, co zwiększa dostępność wydarzeń.

3. Procedury przekazywania informacji od osób z niepełnosprawnościami i seniorów do biblioteki

Osoby z niepełnosprawnościami i seniorzy mogą przekazywać swoje sugestie i pytania za pomocą różnych kanałów:

- **Online:** Użytkownicy mogą kontaktować się z biblioteką poprzez stronę internetową oraz e-mail, a także za pomocą wiadomości na mediach społecznościowych. Planowane jest wprowadzenie formularzy kontaktowych na stronie.
- **Offline:** Komunikacja odbywa się bezpośrednio podczas wizyt w bibliotece oraz telefonicznie. Organizowane są także spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, gdzie zbierane są opinie dotyczące dostosowania i potrzeb w zakresie dostępności.
- **Konsultacje projektowe:** w przypadku większych przedsięwzięć, takich jak projektowanie letniej czytelnicy na dachu, biblioteka organizuje konsultacje z organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami i seniorów. Przykładem jest proces konsultacji przy planowaniu infrastruktury z przedstawicielami organizacji pozarządowych, który wpłynął na wprowadzenie wyższych ławek i ścieżek utwardzonych.

4. Wykorzystywanie wielu kanałów komunikacji dla maksymalnej dostępności

Biblioteka stosuje różnorodne kanały komunikacji, aby dostosować przekaz do różnych potrzeb użytkowników:

- **Strona internetowa:** Wdrożono zasady WCAG, jednak materiały multimedialne z tłumaczeniem na PJM oraz transkrypcjami znajdują się na kanale YouTube, co zapewnia dostępność nagrań i filmów.
- **Kontakt mailowy:** Często komunikacja z organizacjami senioralnymi i wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami odbywa się drogą mailową.
- **Materiały drukowane:** Ulotki i plakaty dostarczane są w większym formacie z odpowiednim kontrastem, aby były dostępne dla osób starszych i słabowidzących.
- **Konsultacje z organizacjami:** w przypadku większych projektów organizowane są spotkania konsultacyjne z przedstawicielami organizacji, co umożliwia zebranie uwag i wskazówek przed wdrożeniem nowych rozwiązań dostępnościowych.

5. Weryfikacja efektywności kanałów komunikacji

Efektywność stosowanych sposobów komunikacji jest analizowana na bieżąco na podstawie:

- **Analizy frekwencji:** Biblioteka analizuje liczbę uczestników wydarzeń, w tym osób z niepełnosprawnościami i seniorów, co pozwala na ocenę, które działania dostępnościowe są efektywne.
- **Bieżący kontakt z organizacjami:** Stała współpraca z organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorów pozwala na monitorowanie skuteczności komunikacji i dostosowywanie jej na podstawie bieżących potrzeb i sugestii.

4. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Biblioteka realizuje bieżące konsultacje ofertowe, które pozwalają na regularne zbieranie informacji zwrotnych od osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów, uwzględniając ich opinie w dostosowywaniu programów i wydarzeń kulturalnych. Pracownicy i pracowniczki biblioteki prowadzą również spotkania sieciujące, szczególnie w sytuacjach, gdy nawiązują współpracę z nowymi organizacjami zajmującymi się wsparciem osób z niepełnosprawnościami lub ze szczególnymi potrzebami. Przykładem takiego działania było wspieranie powstania grupy samopomocowej MAMYdzieci, dedykowanej opiekunom małych dzieci, którzy napotykają trudności w uczestnictwie w kulturze.

Dotychczasowe działania prowadzone były przez zespół biblioteki, bez zaangażowania ekspertów zewnętrznych.

5. Zidentyfikowane potrzeby

Przed przystąpieniem do projektu „Projektowanie Uniwersalne Kultury” Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie zidentyfikowała szereg kluczowych potrzeb w zakresie dostępności, wynikających zarówno z ograniczeń poprzedniego budynku, jak i z refleksji nad koniecznością poprawy dostępności kulturalnej w regionie.

1. Dostępność architektoniczna i przestrzenna

Ważną potrzebą była poprawa dostępności architektonicznej. Do połowy 2022 roku biblioteka mieściła się w zabytkowym budynku przy ulicy Chrobrego, którego charakter zabytkowy i układ przestrzenny uniemożliwiały wprowadzenie podstawowych udogodnień architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami. Nowy budynek, otwarty w 2022 roku, został zaprojektowany z uwzględnieniem wniosków wynikających z analizy potrzeb i braków starej siedziby. Wyjątkowy nacisk położono na zapewnienie pełnej dostępności architektonicznej, w tym odpowiednie oznakowanie kontrastowe, przystosowanie ciągów komunikacyjnych oraz dostęp do wszystkich pięter. Szkolenia i doradztwo wskazały potrzebę wzmocnienia dostępności architektonicznej i wdrożenia wspierających rozwiązań tj. system TOTUPOINT czy drobne elementy ułatwiające korzystanie z budynku (np. siłowniki w drzwiach).

2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna i oferta kulturalna

Po wejściu w życie Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w 2019 roku, biblioteka rozpoczęła działania na rzecz wprowadzenia rozwiązań komunikacyjnych zgodnych z nowymi wytycznymi. w wyniku tych działań w 2020 roku powstały pierwsze multimedialne produkcje skierowane do osób z niepełnosprawnościami, w tym filmy oprowadzające po instytucjach kultury w Lesznie z udziałem dyrektorów i dyrektorek tych placówek. Wszystkie nagrania zostały opatrzone tłumaczeniem na Polski Język Migowy (PJM) i transkrypcją, aby osoby

niestyszące i niedosłyszające mogły zapoznać się z ofertą kulturalną miasta, a także z lokalizacjami wydarzeń.

W tym czasie nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niestyszącym (SPON), w wyniku której odkryto, że brak dostosowanej oferty oraz obawy przed niezrozumieniem i wykluczeniem stanowią kluczowe bariery dla udziału osób niesłyszających w wydarzeniach kulturalnych. Biblioteka zorganizowała cykl spotkań przygotowujących do odbioru kultury dla osób z niepełnosprawnościami oraz organizacji wspierających, aby przełamać obawy przed uczestnictwem w wydarzeniach. Ponadto rozpoczęto dostosowywanie materiałów tekstowych, tak aby były łatwiejsze do odbioru dla osób korzystających z czytników oraz unikanie specjalistycznego języka, co wpłynęło na lepsze dostosowanie przekazu biblioteki.

Szkolenia i doradztwo wskazały potrzebę wzmocnienia rozwiązań z obszaru dostępności informacyjno-komunikacyjnej. Pojawiała się potrzeba zakupu m.in. pętli indukcyjnych do sali audio, stanowiska wypożyczalni, czytelni naukowej i informatorium.

3. Kompetencje pracowników

Wzrost świadomości zespołu biblioteki w zakresie dostępności oraz empatyzujące podejście do osób ze szczególnymi potrzebami zostały zidentyfikowane jako kluczowe obszary wymagające poprawy. Zapewnienie szkoleń uwrażliwiających i zwiększających wiedzę na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami stanowiło główną motywację przystąpienia do projektu „Projektowanie Uniwersalne Kultury”. w szczególności zależało na rozwinięciu wiedzy zespołu na temat istoty zapewniania dostępności oraz na praktycznych umiejętnościach z zakresu asystentury i obsługi osób z różnorodnymi potrzebami.

II. Planowane działania w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, identyfikowania potrzeb, zasad komunikacji i włączania osób ze szczególnymi potrzebami

1. PLAN KRÓTKOTERMINOWY

1. Realizacja kluczowych inwestycji infrastrukturalnych w celu zwiększenia dostępności przestrzennej i komunikacyjnej biblioteki

- **Cel:** Usprawnienie dostępności architektonicznej i przestrzennej budynku poprzez realizację zakupów i instalacji kluczowych udogodnień, takich jak pętle indukcyjne (powierzchniowa do sali audio i stanowiskowe do wypożyczalni, czytelni naukowej i informatorium), siłowniki do drzwi oraz system Totupoint.
- **Kryteria sukcesu:** Wdrożenie wszystkich planowanych zakupów i instalacji zgodnie z harmonogramem; ocena przez użytkowników sprzętu za pomocą ankiet satysfakcji

oraz uzyskanie pozytywnych opinii w audycie dostępności. Sukces będzie również mierzony liczbą użytkowników korzystających z nowych udogodnień.

2. Rozwój uniwersalnej oferty kulturalnej przy współpracy z NGO i angażowaniu osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów

- **Cel:** Realizacja co najmniej dwóch dużych wydarzeń kulturalnych zgodnych z zasadami projektowania uniwersalnego oraz organizacja spotkań upowszechniających i sieciujących z udziałem organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli środowisk osób z niepełnosprawnościami. Celem jest także edukacja osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie odbioru kultury.
- **Kryteria sukcesu:** Wysoka frekwencja na wydarzeniach kulturalnych oraz pozytywna ocena poziomu dostępności. w spotkaniach upowszechniających sukcesem będzie aktywne uczestnictwo NGO oraz wysoka satysfakcja uczestników na podstawie przeprowadzonych ankiet. Sukcesem będzie również zebranie wartościowych wskazówek od organizacji pozarządowych i seniorów podczas spotkania sieciującego, które pomogą w opracowaniu przyszłych projektów.

3. Wzmocnienie kompetencji zespołu biblioteki oraz poszerzenie współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz rozwoju dostępności

- **Cel:** Wzrost kompetencji pracowników biblioteki poprzez szkolenia z obsługi osób ze szczególnymi potrzebami i empatycznego podejścia do dostępności oraz aktywna współpraca z NGO na rzecz wspólnych projektów, w tym złożenie wniosku do programu „Kultura dostępna” we współpracy z minimum dwoma organizacjami pozarządowymi.
- **Kryteria sukcesu:** Ukończenie szkoleń przez co najmniej 80% zespołu oraz złożenie przynajmniej jednego wniosku projektowego do programu „Kultura dostępna” z udziałem partnerów NGO. Kryterium sukcesu będzie również potwierdzenie wzrostu kompetencji zespołu oraz pozytywne opinie użytkowników o jakości obsługi.

1.1. Oferta instytucji kultury

Zakres udostępnionej oferty

Kiedy i w jakich obszarach oferta będzie dostępna:

W ramach realizacji strategii dostępności na 2025 rok biblioteka planuje rozszerzyć dostępność około 60% swojej oferty kulturalnej i edukacyjnej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Udogodnienia będą obejmować wydarzenia kulturalne, takie jak spotkania autorskie, warsztaty, koncerty oraz wydarzenia multimedialne (projekcje filmowe, wystawy cyfrowe) – dostępne na salach dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Dostosowanie tej części oferty nastąpi w ramach realizacji grantu od NCK oraz działań wewnętrznych zaplanowanych do końca roku 2025.

Metody, techniki i narzędzia zapewniania dostępności

Dostępność oferty zostanie zapewniona przy użyciu następujących narzędzi:

- **Pętla indukcyjna** dla osób z aparatami słuchowymi: planowana instalacja pętli indukcyjnych w salach audiowizualnych oraz stanowiskowych w wypożyczalniach, czytelni naukowej i informatorium.
- **Automatyczne siłowniki do drzwi** ułatwiające dostęp do sal dla osób z ograniczoną mobilnością.
- **System Totupoint** wspomagający nawigację dźwiękową dla osób niewidomych i niedowidzących.
- **Tłumaczenia PJM i audiodeskrypcja** podczas wybranych wydarzeń oraz nagrań, co umożliwi osobom niesłyszącym i niewidomym pełny dostęp do treści kulturalnych.
- **Dostosowane materiały drukowane i cyfrowe** (plakaty, ulotki, harmonogramy w większym formacie i odpowiednim kontraście) oraz opracowanie informacji na stronie internetowej w łatwiejszym do czytania formacie.
- **Szkolenie z tworzenia transkrypcji:** Aby zwiększyć efektywność i obniżyć koszty, dwie osoby z zespołu biblioteki zostaną wysłane na szkolenie z tworzenia transkrypcji zgodnych z wytycznymi Fundacji Kultura Bez Barrier. Zmniejszy to zależność od zewnętrznych firm transkrypcyjnych i pozwoli na szersze stosowanie transkrypcji w bibliotece.

Uwzględnione obszary dostępności zgodnie z Modelem Dostępnej Kultury

- **Widzenie:** Dostępność architektoniczna (kontrastowe oznaczenia), dźwiękowa nawigacja Totupoint i dostosowane materiały wizualne.
- **Słyszenie:** Pętla indukcyjna w salach, tłumaczenie PJM oraz napisy rozszerzone dla materiałów multimedialnych.
- **Czucie:** Elementy dotykowe, tyflografiki, wypukłe oznaczenia, które będą wspierały nawigację w budynku.
- **Poruszanie się:** Dostosowane przestrzenie z automatycznymi siłownikami do drzwi oraz utwardzonymi ścieżkami wewnętrznymi.
- **Rozumienie:** Treści w łatwym języku oraz tłumaczenie materiałów na poziomie odpowiednim dla osób z niepełnosprawnościami poznawczymi.

Osoby odpowiedzialne za zapewnianie dostępności i źródła finansowania

- **Odpowiedzialność:** Dostępność zostanie zapewniona we współpracy zespołu pracowników biblioteki, szczególnie działu edukacji i promocji czytelnictwa, oraz zewnętrznych specjalistów (np. tłumaczy PJM, instalatorów systemów Totupoint i pętli indukcyjnych).
- **Finansowanie:** Realizacja projektu będzie finansowana częściowo z grantu uzyskanego w ramach Przedsięwzięcia Grantowego Narodowego Centrum Kultury oraz ze środków własnych biblioteki przeznaczonych na drobne adaptacje i szkolenia personelu.

1.2. Obszary Dostępności

1. Dostępność architektoniczna i przestrzenna

- **Działania:** Instalacja pętli indukcyjnych w salach oraz stanowiskowych w wypożyczalniach i czytelnicy, montaż automatycznych siłowników do drzwi oraz systemu Totupoint ułatwiającego nawigację.
- **Powód:** Zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, słuchowymi oraz osób niewidomych, aby umożliwić im swobodne korzystanie z przestrzeni biblioteki.
- **Termin realizacji:** Do końca 2025 roku, finansowane w ramach grantu z NCK.

2. Dostępność informacyjno-komunikacyjna

- **Działania:** Szkolenie dwóch pracowników z tworzenia transkrypcji zgodnych z wytycznymi Fundacji Kultura Bez Barrier, wdrożenie tłumaczeń PJM oraz napisów rozszerzonych do materiałów multimedialnych i dostosowanie harmonogramów wydarzeń.
- **Powód:** Poprawa dostępności treści dla osób niesłyszących i słabosłyszących oraz możliwość obniżenia kosztów poprzez tworzenie transkrypcji wewnętrznie.
- **Termin realizacji:** Szkolenie i wdrożenie transkrypcji do końca 2025 roku, równoległe z uruchomieniem grantu NCK.

3. Dostępność programowa

- **Działania:** Realizacja dwóch dużych wydarzeń kulturalnych zaprojektowanych zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, we współpracy z organizacjami pozarządowymi; spotkanie upowszechniające dla osób z niepełnosprawnościami i NGO w celu edukacji na temat dostępności kultury.
- **Powód:** Zwiększenie integracji i możliwości udziału w wydarzeniach kulturalnych osób z różnymi potrzebami.
- **Termin realizacji:** Organizacja wydarzeń i spotkania upowszechniającego do końca 2025 roku.

Te działania zostały dobrane jako odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby dostępności w obszarach przestrzennych, komunikacyjnych i programowych, przy wsparciu środków zewnętrznych.

1.3. Zespół Instytucji Kultury i organizacja pracy

Włączenie pracowników w tworzenie dostępności

Pracownicy biblioteki będą aktywnie uczestniczyć w procesie wdrażania dostępności poprzez udział w szeregu szkoleń oraz w bieżącej obsłudze czytelników o szczególnych potrzebach.

1. Podnoszenie kompetencji zespołu

- **Zakres szkoleń:** w 2025 roku planowane są dwa kluczowe typy szkoleń:
 - **Szkolenia empatyzujące** dla pracowników wypożyczalni, czytelní, informatorium oraz kawiarni. Szkolenia będą koncentrować się na zrozumieniu potrzeb czytelników i gości o szczególnych potrzebach, aby zwiększyć jakość obsługi oraz wzmocnić kompetencje interpersonalne pracowników.
 - **Szkolenie z zakresu tworzenia transkrypcji** zgodnych z wytycznymi Fundacji Kultura Bez Barrier dla dwóch pracowników. Umożliwi to samodzielne przygotowywanie transkrypcji nagrań, co przyczyni się do obniżenia kosztów zewnętrznych i poprawi dostępność treści multimedialnych.
- **Harmonogram:** Szkolenia zaplanowane są na drugą połowę 2025 roku, co pozwoli na wdrożenie nabytych umiejętności jeszcze w bieżącym roku.

2. Rola i sytuacja koordynatora ds. dostępności

- Obecnie jedna osoba z zespołu posiada przeszkolenie w zakresie koordynowania działań na rzecz dostępności, formalnie powołano koordynatora ds. dostępności, lecz osoba wykonuje te obowiązki w obrębie swojego stanowiska specjalistycznego, nie ma odrębnego stanowiska/etatu. Na obecnym etapie instytucja uznaje tę formę za wystarczającą, a osoba przeszkolona nadzoruje procesy w zakresie wdrażania dostępności i kontaktów z organizacjami pozarządowymi.
- **Decyzje zarządcze:** Biblioteka będzie kontynuować współpracę z przeszkolonym pracownikiem, monitorując potrzeby kadrowe i zakres obowiązków. w razie zwiększonego zapotrzebowania, rozważone zostanie utworzenie etatowego stanowiska koordynatora ds. dostępności.

Podsumowanie

Poprzez te działania biblioteka systematycznie podnosi kompetencje swojego zespołu oraz dąży do zapewnienia najwyższej jakości obsługi i dostępności dla wszystkich użytkowników.

1.4. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

Planowane strategie komunikacji

Biblioteka planuje kontynuować komunikację z osobami o szczególnych potrzebach poprzez różnorodne kanały online i offline, dostosowane do ich preferencji i możliwości.

1. Odpowiedzialność za utrzymywanie kontaktu

- Za utrzymywanie kontaktów ze środowiskami osób z niepełnosprawnościami i seniorami będą odpowiedzialne głównie Dział Promocji Czytelnictwa oraz Dział Edukacji. Koordynacja kontaktów z organizacjami pozarządowymi i grupami wsparcia będzie również nadzorowana przez pracownika posiadającego przeszkolenie dla koordynatorów ds. dostępności.

2. **Procedury przekazywania informacji z instytucji do osób z niepełnosprawnościami i osób starszych**
 - **Online:** Informacje o wydarzeniach będą umieszczane na stronie internetowej biblioteki z dostosowaniem zgodnym z WCAG, z elementami łatwego do czytania języka. Filmy z wydarzeń będą zawierały transkrypcje oraz tłumaczenia PJM, a przyszłe formularze kontaktowe na stronie będą dostosowane do standardów dostępności.
 - **Offline:** Informacje będą przekazywane także za pomocą drukowanych harmonogramów, które będą dostosowane do potrzeb osób starszych (większa czcionka, wysoki kontrast). w miarę potrzeby biblioteka planuje kontakt bezpośredni z organizacjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnościami, aby informować o nadchodzących wydarzeniach i dostępnych zasobach.
3. **Procedury przekazywania informacji do instytucji od osób z niepełnosprawnościami i osób starszych**
 - **Online:** Osoby z niepełnosprawnościami i seniorzy będą mogli kontaktować się z biblioteką poprzez e-mail oraz przyszły formularz kontaktowy, który zostanie dostosowany do standardów dostępności.
 - **Offline:** Podczas wizyt w bibliotece osoby z niepełnosprawnościami i seniorzy będą mogli zgłaszać swoje potrzeby lub uwagi bezpośrednio pracownikom działu obsługi lub specjalistom, którzy będą przekazywać te informacje dalej, co pomoże w bieżącym dostosowywaniu oferty.
4. **Wykorzystywanie wielu kanałów komunikacji dla zapewnienia maksymalnej dostępności**
 - Biblioteka stosuje zasadę wielokanałowości, która obejmuje:
 - **Stronę internetową** dostosowaną do standardów WCAG;
 - **Materiały drukowane** dostosowane dla osób starszych oraz osób z trudnościami w widzeniu;
 - **Kontakt bezpośredni i e-mail** z organizacjami partnerskimi, aby utrzymywać ciągły kontakt z grupami docelowymi.
 - **Media społecznościowe** do szybkiego przekazywania informacji o wydarzeniach i nowościach.
5. **Weryfikacja efektywności kanałów komunikacji**
 - **Monitorowanie:** Dział Promocji Czytelnictwa będzie regularnie analizować efektywność prowadzonych działań, zbierając informacje zwrotne od uczestników wydarzeń, zwłaszcza podczas bieżących kontaktów z organizacjami partnerskimi.
 - **Okresowa ocena:** Biblioteka przewiduje półroczną analizę liczby i rodzaju interakcji z osobami o szczególnych potrzebach, aby lepiej dostosować kanały komunikacji oraz zbierać sugestie od odbiorców, co do preferowanych sposobów kontaktu.

Na skutek realizacji projektu „Projektowanie Uniwersalne Kultury” (PUK), MBP Leszno zauważyła potrzebę formalizacji procesów komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach, aby lepiej odpowiadać na ich wymagania i zapewnić spójność działań wewnętrznych. w związku z tym planowane są następujące kroki:

1. Opracowanie Procedur Komunikacyjnych

- Zostanie stworzony formalny zestaw procedur, które określą zasady kontaktu z osobami z niepełnosprawnościami i seniorami. Procedury będą obejmować zarówno komunikację online, jak i offline, z wytycznymi dotyczącymi dostosowania języka, formatów materiałów oraz standardów obsługi.

2. Standaryzacja Materiałów Informacyjnych

- Biblioteka wprowadzi standardy w zakresie opracowywania dostępnych materiałów informacyjnych, w tym ulotek i harmonogramów, które będą uwzględniać kontrastowe kolory, większą czcionkę oraz przyjazne formatowanie tekstów.

3. Procedury Kontaktowe dla Pracowników

- Dział Promocji Czytelnictwa oraz Dział Edukacji będą miały dostęp do wytycznych określających najlepsze praktyki w komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami. Dokumenty te będą zawierały m.in. informacje o preferowanych formach kontaktu, zaleceniach dotyczących przekazywania treści, jak również wskazówki co do dostosowania języka i tonu komunikacji do różnych grup odbiorców.

4. Konsultacje z Ekspertami Dostępności

- W razie potrzeby biblioteka będzie korzystać ze wsparcia specjalistów ds. dostępności, aby dostosować procedury do aktualnych standardów i najlepszych praktyk, zwłaszcza w zakresie komunikacji online.

Dzięki formalizacji tych procesów MBP Leszno zapewni, że komunikacja z osobami ze szczególnymi potrzebami będzie jednolita, spójna i dostosowana do indywidualnych wymagań każdej grupy, co przyczyni się do wzrostu komfortu i satysfakcji użytkowników.

1.5. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

Biblioteka planuje wdrożenie kilku metod, aby skutecznie badać oczekiwania i możliwości osób o szczególnych potrzebach, w tym nowe formy badawcze i konsultacyjne w stosunku do dotychczasowych działań.

1. Konsultacje w zakresie przygotowania oferty

- **Forma:** Regularne konsultacje bezpośrednie z przedstawicielami organizacji wspierających osoby z niepełnosprawnościami i seniorów oraz indywidualnymi użytkownikami biblioteki.
- **Cel:** Rozpoznanie preferencji, które mogą zostać uwzględnione przy planowaniu wydarzeń oraz innych inicjatyw, zapewniając większą dostępność oferty.

2. Spotkanie merytoryczno-sieciujące

- **Forma:** Spotkanie sieciujące z organizacjami z obszaru niepełnosprawności i środowiskami senioralnymi.
- **Cel:** Umożliwienie dialogu i wymiany doświadczeń, a także identyfikacja potrzeb, które mogą być zaspokojone poprzez wspólne projekty. To spotkanie pozwoli także na wzmocnienie relacji między organizacjami i biblioteką oraz posłuży jako baza do przygotowania nowych projektów na kolejne lata.

3. Prototypująco-testujący charakter wydarzeń zgodnych z zasadami projektowania uniwersalnego

- **Forma:** Organizacja dwóch dużych wydarzeń zaprojektowanych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Podczas tych wydarzeń biblioteka będzie obserwować reakcje i potrzeby uczestników o szczególnych potrzebach, co dostarczy wartościowych informacji na temat udoskonaleń.
- **Cel:** Otrzymanie bezpośredniego feedbacku od uczestników na temat dostępności wydarzeń, co umożliwi dalsze dostosowywanie oferty.

4. Feedback po realizacji wydarzeń

- **Nowość:** Biblioteka planuje zebranie informacji zwrotnej po wydarzeniach, co pozwoli na systematyczne wprowadzanie ulepszeń w przyszłych wydarzeniach i inicjatywach. Informacje zwrotne będą pozyskiwane w formie rozmów z uczestnikami oraz organizacjami partnerskimi.

5. Brak zaangażowania ekspertów zewnętrznych w 2025 roku

- W planach na 2025 rok biblioteka nie przewiduje zaangażowania zewnętrznych ekspertów. Działania będą prowadzone wyłącznie przez pracowników i pracownice biblioteki, którzy są dobrze zaznajomieni z potrzebami lokalnej społeczności i posiadają odpowiednie przeszkolenie.

1.6. Zidentyfikowane Potrzeby

Do końca 2025 roku biblioteka zamierza zaspokoić kilka kluczowych potrzeb w zakresie wdrażania i rozwijania dostępności, które były zidentyfikowane zarówno przed przystąpieniem do projektu, jak i w trakcie działań szkoleniowych w ramach „Projektowania Uniwersalnego Kultury”.

1. Infrastruktura wspomagająca dostępność – pętle indukcyjne i automatyczne drzwi

- **Potrzeba:** Zakup pętli indukcyjnych (powierzchniowej i stanowiskowych) oraz zamontowanie siłowników do drzwi w wybranych obszarach biblioteki.
- **Powód:** Te elementy infrastruktury zwiększą dostępność dla osób z niepełnosprawnością słuchu oraz mobilnościową, co jest zgodne z założeniami Modelu Dostępnej Kultury.
- **Sposoby realizacji:** Zakup i montaż sprzętu w ramach Przedsięwzięcia Grantowego Narodowego Centrum Kultury, które zapewni finansowanie na te kluczowe inwestycje.

2. Komunikacja i informacja – dostosowanie treści multimedialnych

- **Potrzeba:** Zwiększenie samodzielności biblioteki w zakresie transkrypcji i dostosowania materiałów multimedialnych, aby były dostępne dla osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi.
- **Powód:** w związku z dużym zapotrzebowaniem na treści multimedialne dostępne na równych zasadach, konieczne jest zmniejszenie kosztów zewnętrznych przez przygotowanie transkrypcji wewnętrznie.
- **Sposoby realizacji:** Przeszkolenie dwóch pracowników w zakresie transkrypcji zgodnych z wytycznymi Fundacji Kultura Bez Barrier, co pozwoli na dostosowywanie nagrań na większą skalę.

3. Interaktywność i dostęp do informacji – system Totupoint

- **Potrzeba:** Zainstalowanie systemu Totupoint, który wspomogę orientację w budynku dla osób z niepełnosprawnościami wzroku.
- **Powód:** Ułatwienie samodzielnego poruszania się po budynku, co jest istotne z punktu widzenia samodzielności i godności użytkowników.
- **Sposoby realizacji:** Instalacja systemu Totupoint w kluczowych punktach budynku w ramach finansowania z Przedsięwzięcia Grantowego, co zapewni kompletność infrastruktury dostosowanej.

4. Wzmacnianie kompetencji zespołu – szkolenia empatyzujące i techniczne

- **Potrzeba:** Wzmocnienie kompetencji zespołu w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami i seniorów oraz dostosowywania treści dostępnych.
- **Powód:** Szkolenia empatyzujące oraz techniczne zwiększą jakość obsługi użytkowników o szczególnych potrzebach, a także umożliwią samodzielne dostosowanie treści multimedialnych.
- **Sposoby realizacji:** Udział pracowników w szkoleniach empatyzujących i technicznych, finansowanych w ramach bieżących zasobów oraz ze środków zewnętrznych.

Realizacja tych działań do końca 2025 roku pozwoli na zaspokojenie kluczowych potrzeb instytucji, przyczyniając się do pełniejszej dostępności oferty oraz poprawy doświadczeń użytkowników z niepełnosprawnościami i seniorów.

1.7. Zidentyfikowane ryzyka lub szanse

W kontekście realizacji planu krótkoterminowego na 2025 rok dla MBP w Lesznie, istnieje kilka potencjalnych ryzyk, które mogą wpłynąć na osiągnięcie wyznaczonych celów. Poniżej opisano ryzyka oraz działania, które mają na celu ich minimalizację.

1. Brak uzyskania dofinansowania z Narodowego Centrum Kultury (NCK) w ramach Przedsięwzięcia Grantowego „Projektowanie Uniwersalne Kultury”

- **Prawdopodobieństwo:** Średnie – Instytucja posiada doświadczenie w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie, jednak konkurencja w tego rodzaju programach jest znacząca.
- **Wpływ:** Wysoki – Bez środków z NCK zakup kluczowej infrastruktury (pętli indukcyjnych, systemu Totupoint) oraz organizacja wydarzeń dostosowanych dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów może być niemożliwa.
- **Działania minimalizujące:**
 - **Alternatywne źródła finansowania:** Weryfikacja i identyfikacja innych programów grantowych, które mogłyby wesprzeć kluczowe inwestycje.
 - **Zabezpieczenie środków własnych:** Jeśli to możliwe, zapewnienie rezerwy finansowej w budżecie instytucji na wypadek braku dofinansowania, co umożliwi realizację najważniejszych działań na mniejszą skalę.

2. Trudności ze znalezieniem zaangażowanych członków stowarzyszeń/NGO z obszaru dostępności do wspólnego złożenia projektu w ramach programu „Kultura Dostępna”

- **Prawdopodobieństwo:** Średnie – w regionie funkcjonują organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnościami, jednak znalezienie zaangażowanych partnerów może być czasochłonne.
- **Wpływ:** Średni – Współpraca z NGO jest kluczowa, jednak jej brak nie uniemożliwia całkowicie realizacji działań.
- **Działania minimalizujące:**
 - **Spotkanie sieciujące:** w ramach działań przewidziane jest spotkanie sieciujące, które będzie okazją do nawiązania relacji i zdobycia potencjalnych partnerów.
 - **Alternatywne podejście do partnerstw:** Jeśli bezpośrednia współpraca z NGO nie jest możliwa, instytucja może rozważyć

współpracę z innymi lokalnymi instytucjami działającymi na rzecz dostępności.

3. Brak zaangażowania kadry MBP w działania związane z dostępnością

- **Prawdopodobieństwo:** Średnie do wysokiego – Pomimo wcześniejszych szkoleń, poziom zaangażowania kadry może się różnić w zależności od indywidualnych postaw i obciążeń pracą.
- **Wpływ:** Wysoki – Brak zaangażowania kadry może znacznie obniżyć jakość i skuteczność realizowanych działań.
- **Działania minimalizujące:**
 - **Szkolenia empatyzujące i techniczne:** Wzmocnienie szkoleń empatyzujących i technicznych, co może zwiększyć zrozumienie i motywację do pracy na rzecz dostępności.
 - **System motywacyjny:** Rozważenie wprowadzenia systemu nagród lub uznania dla pracowników aktywnie angażujących się w działania dostępnościowe.
 - **Przejrzystość działań i komunikacja:** Regularne spotkania informacyjne, które podkreślają znaczenie dostępności oraz przedstawiają korzyści wynikające z działań dla lokalnej społeczności.

4. Negatywne opinie i feedback po organizacji wydarzeń

- **Prawdopodobieństwo:** Średnie – Przy organizacji pierwszych wydarzeń dostępnych może pojawić się różnorodny feedback.
- **Wpływ:** Średni – Negatywny feedback może wpłynąć na reputację instytucji, ale może też być szansą na poprawę działań.
- **Działania minimalizujące:**
 - **Proces zbierania feedbacku i modyfikacje:** Wprowadzenie ankiet po wydarzeniach pozwoli na szybkie dostosowanie przyszłych działań. Opinie będą analizowane pod kątem realnych usprawnień.
 - **Edukacja odbiorców:** Przed wydarzeniami instytucja może organizować krótkie wprowadzenia, które zapoznają uczestników z zasadami projektowania uniwersalnego oraz metodami realizacji wydarzeń, co może pomóc w zrozumieniu i pozytywnym odbiorze wydarzeń.

Opisane ryzyka oraz działania minimalizujące mają na celu zwiększenie szans na pomyślną realizację planu krótkoterminowego, zapewniając przy tym lepsze przygotowanie instytucji do dalszego rozwijania dostępności.

1.8. Inwestycje na rzecz dostępności

W 2025 roku Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie planuje wdrożenie szeregu inwestycji, które mają na celu zwiększenie dostępności przestrzeni oraz oferty instytucji dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. Poniżej przedstawiono kluczowe inwestycje, sposób ich finansowania oraz harmonogram realizacji.

1. Zakup i instalacja pętli indukcyjnych

- **Zakres:** Planowany zakup jednej pętli indukcyjnej powierzchniowej do Sali Audiowizualnej oraz pięciu pętli stanowiskowych przeznaczonych dla wypożyczalni (dla dorosłych, dziecięcej i młodzieżowej), czytelnicy naukowej i informatorium.
- **Finansowanie:** Przewiduje się finansowanie z grantu w ramach Przedsięwzięcia Grantowego Narodowego Centrum Kultury (NCK) „Projektowanie Uniwersalne Kultury”.
- **Termin realizacji:** w przypadku uzyskania dofinansowania instalacja planowana jest na drugą połowę 2025 roku.

2. Zakup siłowników do drzwi

- **Zakres:** Montaż siłowników automatycznych do drzwi w celu ułatwienia ich otwierania osobom z ograniczoną sprawnością ruchową.
- **Finansowanie:** Finansowanie przewidziane z grantu NCK oraz środków własnych w razie potrzeby.
- **Termin realizacji:** Trzeci kwartał 2025 roku.

3. Instalacja systemu Totupoint

- **Zakres:** System Totupoint ma ułatwić orientację w przestrzeni osobom niewidomym i słabowidzącym, dostarczając sygnały dźwiękowe informujące o lokalizacji ważnych punktów (np. informatorium, toalety).
- **Finansowanie:** Grant NCK, z ewentualnym wsparciem finansowym z programów lokalnych.
- **Termin realizacji:** Planowane wdrożenie w czwartym kwartale 2025 roku.

4. Szkolenia z tworzenia transkrypcji dla pracowników

- **Zakres:** Szkolenie dwóch pracowników z zakresu tworzenia transkrypcji dostosowanych do wytycznych Fundacji Kultura bez Barier, co pozwoli na realizację transkrypcji wewnętrznie.
- **Finansowanie:** Środki własne MBP oraz potencjalne dofinansowanie z innych lokalnych funduszy wsparcia.
- **Termin realizacji:** Pierwsza połowa 2025 roku.

Wprowadzenie powyższych inwestycji będzie istotnym krokiem w kierunku zwiększenia dostępności MBP w Lesznie, umożliwiając osobom o szczególnych potrzebach pełniejsze korzystanie z oferty i przestrzeni biblioteki.

1.9. Ustawy o dostępności

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie, realizując działania zgodne z wymogami Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami oraz Ustawy o zapewnianiu dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, obecnie spełnia większość minimalnych wymogów obu ustaw. Planowane działania na 2025 rok mają na celu dalsze doskonalenie i rozszerzanie dostępności w zakresie przestrzeni, oferty cyfrowej oraz rozwoju kompetencji pracowników.

1. Dostępność architektoniczna i przestrzenna

o Planowane działania:

- Zakup i montaż dodatkowych pętli indukcyjnych (powierzchniowej i stanowiskowych) oraz instalacja automatycznych siłowników do drzwi, co ułatwi osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi korzystanie z przestrzeni biblioteki.
- Instalacja systemu Totupoint, wspomagającego orientację w przestrzeni dla osób niewidomych i słabowidzących.

- o **Termin realizacji:** 2025 rok, przy wsparciu z grantu NCK „Projektowanie Uniwersalne Kultury”.

2. Dostępność cyfrowa strony internetowej

o Planowane działania:

- Dodanie formularzy kontaktowych z etykietami oraz regularne dostosowywanie treści i struktury strony do potrzeb użytkowników zgodnie z WCAG.
- Opatrzanie nagrań z wydarzeń tłumaczeniem na PJM oraz napisami rozszerzonymi, publikowanymi na kanale biblioteki na YouTube, aby zapewnić dostępność osobom z niepełnosprawnościami słuchu.

- o **Termin realizacji:** w 2025 roku wdrożone zostaną dalsze usprawnienia w zgodzie z wytycznymi Fundacji Kultura bez Barier.

3. Szkolenia i rozwój kompetencji pracowników

o Planowane działania:

- Przeszkolenie zespołu w zakresie tworzenia i udostępniania treści zgodnych z WCAG oraz w bezpośredniej obsłudze osób o szczególnych potrzebach.

- **Termin realizacji:** 2025 rok w ramach edukacyjnych działań dostępnościowych.

4. Przegląd i weryfikacja zgodności

- **Planowane działania:** Regularny monitoring zgodności z wymogami ustaw oraz analiza feedbacku od użytkowników, aby nieustannie dopasowywać ofertę do bieżących potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
- **Termin realizacji:** Coroczne przeglądy zaczynając od 2025 roku.

Spełniając obecnie podstawowe wymogi dostępności, MBP w Lesznie planuje wzmocnienie i uzupełnienie dostępności swojej oferty, aby jeszcze skuteczniej odpowiadać na potrzeby społeczności lokalnej i zapewniać równy dostęp do kultury.

2. PLAN DŁUGOTERMINOWY

1. Regularna współpraca i realizacja projektów dostępnościowych z instytucjami wspierającymi osoby z niepełnosprawnością i seniorów

- **Opis:** Corocznie realizowanie wspólnego projektu kulturalno-edukacyjnego, który będzie angażował lokalne organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze. Przy założeniu, że MBP Leszno rocznie realizuje około 8 projektów, ten wspólny projekt stanie się stałym elementem oferty. Celem jest nie tylko integracja, ale też regularna edukacja i wsparcie uczestników poprzez dostosowane wydarzenia, programy edukacyjne oraz warsztaty.
- **Kryteria sukcesu:** Każdego roku projekt ten będzie podlegał ewaluacji, w której analizie zostanie poddane zaangażowanie organizacji, liczba uczestników oraz ich opinie wyrażone w ankietach i konsultacjach.

2. Zakończenie inwestycji w pełną dostępność architektoniczną dachu (czytelnia na dachu) oraz rozszerzenie infrastruktury dostępnościowej wewnątrz budynku

- **Opis:** Finalizacja czytelni na dachu z pełnym dostosowaniem architektonicznym, umożliwiającym dostęp wszystkim grupom, w tym osobom z niepełnosprawnościami. Projekt będzie obejmował m.in. utwardzone ścieżki, odpowiednią małą architekturę oraz dostęp do czytelni dla osób o ograniczonej mobilności. Docelowo dach stanie się przestrzenią nie tylko rekreacyjną, ale też edukacyjną, z możliwością prowadzenia zajęć dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- **Kryteria sukcesu:** Po zakończeniu projektu zostanie przeprowadzona weryfikacja pod kątem dostępności (audyt dostępności architektonicznej), a także konsultacje z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami, które będą mogły przetestować nową przestrzeń i ocenić jej funkcjonalność.

3. **Podniesienie świadomości i edukacja publiczna w zakresie możliwości korzystania z oferty kulturalnej przez osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze**

- **Opis:** Osiągnięcie szerokiego poziomu edukacji lokalnej społeczności w zakresie dostępności kultury, tak aby osoby ze szczególnymi potrzebami były świadome pełnej dostępności oferty MBP. Realizacja ta będzie obejmować spotkania edukacyjne, warsztaty, prezentacje oraz wydarzenia edukacyjne prowadzone przy współpracy z NGO.
- **Kryteria sukcesu:** w ramach ewaluacji będą monitorowane liczby uczestników, wyniki ankiet dotyczące znajomości oferty oraz liczba nowych odbiorców z grup o szczególnych potrzebach.

4. **Powołanie koordynatora dostępności na minimum pół etatu**

- **Opis:** Docelowo biblioteka zatrudni koordynatora dostępności, który będzie odpowiedzialny za koordynację wszystkich działań związanych z dostępnością oraz bieżący kontakt z osobami ze szczególnymi potrzebami i organizacjami zewnętrznymi. Powołanie tej funkcji wymaga zabezpieczenia odpowiedniego budżetu i zapewnienia etatu.
- **Kryteria sukcesu:** Wdrożenie tego stanowiska zostanie uznane za sukces po utworzeniu etatu oraz wdrożeniu koordynatora we współpracę zarówno z pracownikami, jak i organizacjami zewnętrznymi.

5. **Budowanie wizerunku MBP Leszno jako modelowej instytucji dostępnościowej w regionie**

- **Opis:** Długoterminowym celem biblioteki jest uzyskanie statusu modelowej instytucji dostępnościowej w Wielkopolsce, zwłaszcza w kontekście byłego województwa leszczyńskiego. Działania będą obejmowały regularną promocję dostępności, organizację otwartych warsztatów i spotkań, a także działania networkingowe z innymi instytucjami kultury, by inspirować je do wdrażania dostępności jako wartości dodanej.
- **Kryteria sukcesu:** Sukces zostanie oceniony na podstawie liczby współpracujących instytucji, przeprowadzonych spotkań upowszechniających oraz analiz jakościowych i liczby publikacji branżowych uznających MBP Leszno jako instytucję modelową.

Każdy z tych celów będzie podlegał okresowej ewaluacji, a ich skuteczność będzie analizowana przy użyciu mierników takich jak liczba partnerstw, liczba wydarzeń, poziom uczestnictwa i opinie uczestników.

1.1. Oferta instytucji kultury

1. **Udostępnianie oferty**

- Oferta Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Stanisława Grochowiaka będzie w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, zgodnie z założeniami projektowania uniwersalnego. Planujemy wdrożenie rozwiązań zapewniających dostępność na poziomie architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym oraz programowym, co obejmuje tłumaczenia na Polski Język Migowy (PJM), audiodeskrypcję i teksty transkrybowane. Wszystkie nowo powstające treści multimedialne będą uzupełniane o te elementy.
- Cyklicznie realizowane będą co najmniej dwa wydarzenia kulturalne zgodne z zasadami projektowania uniwersalnego. Współpraca z organizacjami pozarządowymi będzie kluczowa w ich projektowaniu i realizacji, co pozwoli na pełne dostosowanie treści do potrzeb uczestników.
- Dodatkowo, planowane inwestycje, takie jak zakup pętli indukcyjnych i rozwój systemu Totupoint, znacznie zwiększą dostępność wydarzeń na żywo, umożliwiając osobom z różnymi niepełnosprawnościami komfortowy udział.

2. Uwzględnione obszary dostępności wg Modelu Dostępnej Kultury

- W długoterminowej strategii MBP Leszno przewidziane są działania we wszystkich pięciu kluczowych obszarach dostępności według Modelu Dostępnej Kultury:
 - **Widzenie:** Montaż pętli indukcyjnych, przystosowanie pomieszczeń do potrzeb osób słabowidzących poprzez odpowiednie kontrasty, oznaczenia oraz zapewnienie tyflomap z sygnałami dźwiękowymi.
 - **Słyszenie:** Uzupełnienie wszystkich wydarzeń współfinansowanych i autorskich o tłumaczenia na PJM oraz rozwój systemów wspomagających słyszenie (pętle indukcyjne).
 - **Poruszanie się:** Ostateczne dostosowanie budynku i otoczenia do potrzeb osób z trudnościami w poruszaniu się (w tym czytelnia na dachu), co obejmuje dostępne windy, automatyczne drzwi, utwardzone ścieżki.
 - **Czucie:** Udostępnienie przestrzeni dostosowanych do wymagań sensorycznych, z elementami dotykowymi (ścieżki fakturowe, tyflomapy), zapewniających orientację w przestrzeni.
 - **Rozumienie:** Przejrzyste komunikaty na stronie internetowej oraz materiały informacyjne w uproszczonym języku, a także dostosowane informacje w formie wizualnych przewodników online.

3. Zaangażowanie pracowników w zapewnianie dostępności

- Pracownicy biblioteki, szczególnie z działu edukacji i promocji, będą odgrywali kluczową rolę w zapewnianiu dostępności na poziomie programowym i komunikacyjnym. Bibliotekarze, szczególnie pracujący w wypożyczalniach i czytelniach, będą regularnie przeszkalani w zakresie obsługi osób o szczególnych potrzebach.

- Zaplanowane szkolenia obejmą m.in. zagadnienia z zakresu transkrypcji, tłumaczenia treści zgodnie z wytycznymi Fundacji Kultura bez Barrier oraz bieżącej obsługi gości. Długofalowo, zespół biblioteki będzie również uczestniczył w szkoleniach z zakresu empatyzacji oraz warsztatach na temat standardów komunikacji z osobami ze szczególnymi potrzebami.

4. Role i zadania osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w instytucji

- Osoby z niepełnosprawnościami i osoby starsze będą aktywnie zaangażowane w organizację oraz współtworzenie wydarzeń w bibliotece. Będą pełnić rolę doradców, zwłaszcza przy projektowaniu wydarzeń dedykowanych i zostaną zaproszone do współpracy przy projektach grantowych w charakterze współorganizatorów.
- Uczestnictwo w radach konsultacyjnych i wspólne prototypowanie oferty kulturalnej, np. w ramach projektu „Kultura Dostępna,” pozwoli na bieżące dostosowywanie oferty do potrzeb użytkowników.
- Biblioteka będzie aktywnie zapraszać przedstawicieli lokalnych organizacji do regularnych konsultacji w zakresie planowania i ewaluacji działań. Organizacja co najmniej dwóch spotkań sieciujących rocznie będzie fundamentem tego dialogu.

Poprzez realizację tych działań, MBP Leszno będzie w stanie tworzyć dostępną ofertę kulturalną, angażującą i przystosowaną dla wszystkich odbiorców, co będzie wspierało zarówno rozwój instytucji, jak i jej wizerunek jako modelowego ośrodka dostępnościowego.

1.2. Zespół Instytucji Kultury i organizacja pracy

1. Podnoszenie kompetencji pracowników i pracownic w zakresie obsługi widzów z niepełnosprawnością i osób starszych

- W perspektywie długoterminowej MBP Leszno planuje regularne podnoszenie kompetencji zespołu, szczególnie w zakresie obsługi osób o szczególnych potrzebach. Szkolenia będą obejmować tematy takie jak: tworzenie transkrypcji zgodnych z wytycznymi Fundacji Kultura Bez Barrier, rozwijanie empatii w kontakcie z osobami o różnorodnych potrzebach, a także praktyczne zagadnienia dotyczące asystentury.
- Planowane są również specjalistyczne szkolenia skierowane do pracowników wypożyczalni, czytelni i informatorium, którzy mają bezpośredni kontakt z użytkownikami. Chcemy zapewnić, aby minimum raz w roku każdy pracownik przeszedł szkolenie dostosowane do specyfiki swojej pracy.

- Dodatkowo, w perspektywie pięcioletniej biblioteka będzie się przygotowywać do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami. w związku z tym zamierzamy poszukiwać szkoleń dotyczących przystosowania miejsc pracy i efektywnej współpracy z osobami o różnorodnych potrzebach. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz innymi dostawcami szkoleń z tego zakresu pozwoli lepiej przygotować zespół do pełnienia funkcji wspierających osoby z niepełnosprawnościami w roli współpracowników.

2. Sytuacja koordynatora ds. dostępności i zespołu ds. dostępności

- W ramach długoterminowego planu, MBP Leszno przewiduje stworzenie dedykowanego stanowiska koordynatora dostępności, z pełnym lub przynajmniej częściowym etatem, który w pełni odpowiadałby za wdrażanie działań dostępnościowych w instytucji. Aktualnie funkcję tę pełni powołana osoba przeszkolona, która nadzoruje działania związane z wdrażaniem dostępności oraz współpracuje z partnerami zewnętrznymi i organizacjami pozarządowymi.
- W przyszłości koordynator ds. dostępności miałby wspierać cały zespół w zakresie bieżącego dostosowywania oferty, infrastruktury i wydarzeń, a także pełniłby funkcję łącznika z organizacjami zrzeszającymi osoby z niepełnosprawnościami i seniorów. Zakres zadań koordynatora obejmowałby nie tylko komunikację i organizację szkoleń, ale także wdrażanie dostępności w nowych projektach oraz inicjatywach w bibliotece.
- Decyzje zarządcze obejmą również wdrożenie regularnych, wewnętrznych szkoleń i warsztatów dostosowanych do różnych grup pracowników, tak aby działania związane z dostępnością były integralną częścią wszystkich podejmowanych aktywności, a standardy dostępności były na bieżąco aktualizowane i dostosowywane do zmieniających się potrzeb i wymagań ustawowych.

Długoterminowym celem MBP Leszno jest otwarcie się na zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, co będzie wymagało zarówno dostosowania przestrzeni, jak i przeszkolenia zespołu w zakresie wspierania tych osób. Planujemy rozwój tej inicjatywy stopniowo, wraz z rozwojem kompetencji oraz zasobów umożliwiających odpowiednie dostosowanie środowiska pracy

1.3. Sposoby komunikacji z osobami o szczególnych potrzebach

1. Odpowiedzialność za utrzymywanie kontaktu ze środowiskami osób z niepełnosprawnościami i osób starszych

- Obecnie odpowiedzialność za kontakt z osobami o szczególnych potrzebach spoczywa na Dziale Promocji Czytelnictwa oraz Dziale Edukacji, które organizują komunikację i nawiązują współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz grupami lokalnymi. Specjalistka ds. Projektów Współfinansowanych, przeszkolona w ramach

programu dla Koordynatorów Dostępności organizowanego przez Narodowe Centrum Kultury, wspiera działania w obszarze dostępności. Docelowo, po wyznaczeniu etatowego koordynatora ds. dostępności, część obowiązków zostanie przekazana tej roli w celu jeszcze bardziej zintegrowanego zarządzania działaniami w tym obszarze.

2. Procedury przekazywania informacji do osób z niepełnosprawnościami i seniorów

- **Online:** Na stronie internetowej MBP Leszno będą publikowane treści o nadchodzących wydarzeniach, w formach przyjaznych dla osób o szczególnych potrzebach, w tym tłumaczenia na PJM oraz transkrypcje wideo z najważniejszych wydarzeń. w perspektywie długoterminowej planowane jest wdrożenie formularzy kontaktowych z pełnymi etykietami, które umożliwią jeszcze łatwiejszy kontakt.
- **Offline:** Komunikacja będzie prowadzona również bezpośrednio – poprzez ulotki, plakaty oraz kontakty osobiste. Planowane jest dostosowanie materiałów drukowanych poprzez zastosowanie większego formatu i kontrastowych czcionek, a także bezpośrednie zapraszanie na wydarzenia osób z organizacji senioralnych i wspierających osoby z niepełnosprawnościami.

3. Procedury przekazywania informacji zwrotnej do instytucji

- **Kontakt osobisty:** MBP zapewnia bezpośrednie możliwości zgłaszania sugestii oraz pytań podczas wydarzeń oraz bezpośrednich wizyt w bibliotece.
- **Kontakt e-mail i telefon:** Osoby o szczególnych potrzebach mogą wysyłać wiadomości e-mail oraz kontaktować się telefonicznie z biblioteką. Długoterminowym celem jest przystosowanie systemu kontaktowego, w tym docelowo stworzenie dedykowanej linii telefonicznej z automatycznym systemem dla osób słabosłyszących.
- **Spotkania konsultacyjne:** MBP planuje przeprowadzanie regularnych spotkań z przedstawicielami organizacji pozarządowych i grup osób starszych oraz z niepełnosprawnościami w celu otrzymywania bieżącego feedbacku oraz dostosowywania oferty kulturalnej do ich potrzeb.

4. Wielokanałowa komunikacja dla maksymalnej dostępności

- Strategia komunikacji opiera się na integracji kanałów online i offline. Obecne kanały to m.in. strona internetowa, media społecznościowe oraz komunikacja bezpośrednia. Długoterminowym celem jest rozszerzenie dostępności cyfrowej i stworzenie w pełni dostępnych materiałów dla osób korzystających z czytników ekranu.

5. Monitorowanie efektywności komunikacji

- Efektywność strategii komunikacyjnych będzie oceniana na podstawie obserwacji liczby uczestników wydarzeń z grup docelowych, cyklicznych konsultacji z partnerami oraz okresowych analiz skuteczności wykorzystanych kanałów i form przekazu. Ewaluacja efektywności pozwoli na aktualizację strategii i stałe dostosowywanie do zmieniających się potrzeb środowisk osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

1.4. Sposoby badania potrzeb publiczności o szczególnych potrzebach

1. Ewaluacje i analiza współpracy projektowej

- Planowane jest przeprowadzanie systematycznych ewaluacji wspólnych projektów realizowanych z organizacjami z obszaru dostępności i reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami. Ewaluacje te będą oparte na ankietach oraz sesjach feedbackowych po zakończonych wydarzeniach i mają na celu zidentyfikowanie mocnych stron oraz obszarów do poprawy w zakresie dostępności i odbioru kultury. Wyniki ewaluacji posłużą jako punkt odniesienia do kolejnych działań i współpracy z partnerami zewnętrznymi.

2. Nowe metody diagnostyczne – konsultacje i prototypowanie oferty

- Wprowadzenie bezpośrednich konsultacji na etapie tworzenia nowych inicjatyw kulturalnych pozwoli uzyskać informacje z pierwszej ręki o preferencjach i oczekiwaniach osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo, dwa wydarzenia projektowane zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania będą pełniły funkcję prototypującą – ich organizacja i przebieg posłużą do wypracowania modeli działania i zbadania, jak oferta uniwersalna jest odbierana przez różnorodną publiczność. Będzie to nowość w zakresie działań MBP Leszno.

3. Działania animacyjno-badawcze i spotkania sieciujące

- W celu dalszego zacieśniania współpracy ze środowiskami skupiającymi osoby z niepełnosprawnościami i seniorów, MBP będzie regularnie organizować spotkania sieciujące, których celem jest diagnoza bieżących potrzeb oraz planowanie wspólnych projektów. Te działania pozwolą na bieżące uaktualnianie wiedzy o potrzebach publiczności oraz przyczynią się do wzmacniania więzi między instytucją a lokalnymi organizacjami i grupami wsparcia.

4. Zaangażowanie zespołu biblioteki oraz rozważenie udziału ekspertów zewnętrznych

- Wszystkie działania związane z badaniem potrzeb publiczności będą prowadzone przez pracowników MBP, zwłaszcza pracowników Działu Edukacji i Promocji Czytelnictwa oraz Specjalistkę ds. Projektów Współfinansowanych. w razie potrzeby konsultacji technicznych lub oceny dostępności poszczególnych rozwiązań MBP rozważy współpracę z ekspertami w zakresie dostępności, np. specjalistami ds. dostępności architektonicznej czy technologii wspomagających, którzy mogliby wesprzeć realizację większych projektów

1.5. Zidentyfikowane Potrzeby

1. Identyfikacja potrzeb w zakresie dostępności

- Przez najbliższe pięć lat MBP Leszno będzie kontynuować i rozwijać proces bieżącej identyfikacji potrzeb związanych z dostępnością. Działania te obejmują regularne konsultacje z partnerami NGO oraz spotkania z osobami ze szczególnymi potrzebami, aby aktywnie dostosowywać ofertę i infrastrukturę do zmieniających się wymogów i oczekiwań. W ramach identyfikacji potrzeb prowadzona będzie również okresowa ewaluacja dostępności w oparciu o Model Dostępnej Kultury, z naciskiem na obszary takie jak widzenie, słyszenie, czucie, poruszanie się oraz rozumienie, co umożliwi regularne dostosowywanie działań.

2. Zaspokajanie potrzeb infrastrukturalnych i technologicznych

- W zakresie architektonicznym i technologicznym MBP Leszno przewiduje długoterminowy plan usprawnień. Jednym z kluczowych celów jest pełne wdrożenie dostępności w nowej czytelnicy na dachu, uwzględniające dostosowaną architekturę, elementy małej architektury, a także bezpieczne dojścia. Poza czytelnicy planowane jest uzupełnienie wyposażenia biblioteki o pętle indukcyjne oraz Totupoint, co pozwoli na zwiększenie komfortu korzystania z przestrzeni osobom z aparatami słuchowymi oraz osobom niewidomym.

3. Usprawnienia w komunikacji i dostępności cyfrowej

- Kolejnym długofalowym celem jest wdrożenie systemów komunikacyjnych ułatwiających dostępność, takich jak tłumaczenie wydarzeń na język migowy (PJM), rozbudowa treści internetowych zgodnych z WCAG oraz szkolenie pracowników w zakresie dostosowywania treści informacyjnych (np. szkolenie z tworzenia transkrypcji). Prowadzona będzie także współpraca z ekspertami zewnętrznymi, którzy pomogą ocenić i wdrażać rozwiązania w zakresie dostępności cyfrowej, np. dostosowanie strony internetowej i udoskonalenie oferty w mediach społecznościowych, z uwzględnieniem potrzeb osób niewidomych i niesłyszących.

4. Podnoszenie kompetencji zespołu w zakresie obsługi użytkowników ze szczególnymi potrzebami

- W zakresie długoterminowego rozwoju kompetencji personelu MBP planuje programowe szkolenia w dziedzinie dostępności i asystentury, a także warsztaty empatyzujące, szczególnie dla pracowników obsługi bezpośredniej. Celem jest, aby w ciągu najbliższych pięciu lat co najmniej 75% personelu uzyskało przeszkolenie z zakresu obsługi osób ze szczególnymi potrzebami, co pozytywnie wpłynie na jakość obsługi publiczności.

5. Powody podejmowanych działań i techniki realizacji

- Wdrażanie powyższych działań jest podyktowane zarówno potrzebami lokalnej społeczności, jak i wzrastającymi standardami prawnymi oraz społecznymi w zakresie dostępności. Odpowiedzią na te wymagania są systematyczne konsultacje z przedstawicielami NGO oraz wdrożenie standardów dostępności zgodnych z krajowymi i międzynarodowymi wytycznymi. W procesie tym MBP Leszno będzie wykorzystywać techniki badawcze (ankiety, konsultacje, ewaluacje projektów)

oraz metodę testowania i prototypowania rozwiązań w oparciu o bieżący feedback od odbiorców i użytkowników.

1.6. Zidentyfikowane ryzyka lub szanse

1. Ryzyka kadrowe i operacyjne:

- **Opis ryzyka:** Możliwe zmiany na stanowiskach kierowniczych lub kluczowych działach (zarząd, księgowość, osoby z działów zaangażowanych w realizację dostępności obecnie). Kadrowe zmiany mogą osłabić zaangażowanie w realizację planów dostępnościowych.
- **Prawdopodobieństwo i wpływ:** Średnie do wysokiego, co może wpływać na stabilność i długoterminowe zobowiązania instytucji wobec dostępności.
- **Działania minimalizujące:** Wprowadzenie polityki planowania sukcesji, identyfikacja krytycznych stanowisk i zatrudnienie potencjalnych następców na stanowiska kluczowe; prowadzenie szkoleń dla nowych osób w zakresie polityki dostępności, z jednoczesnym zapewnieniem wsparcia kadrowego dla obecnych pracowników.

2. Niedostateczna odpowiedź społeczna na działania edukacyjne:

- **Opis ryzyka:** Realizacja programów edukacyjnych o dostępności może nie skutkować znaczącym wzrostem zainteresowania ze strony NGO i użytkowników z niepełnosprawnościami.
- **Prawdopodobieństwo i wpływ:** Średnie, co ograniczy efektywność i zakres programów oraz obniży oczekiwane rezultaty zwiększonego dostępu.
- **Działania minimalizujące:** Dostosowanie treści i metod komunikacji do grup docelowych, regularna ewaluacja programów i bezpośrednie konsultacje z odbiorcami; rozważenie organizacji pilotażowych wydarzeń i gromadzenie opinii uczestników, co pozwoli na bieżącą korektę założeń.

3. Problemy z pozyskiwaniem środków finansowych:

- **Opis ryzyka:** Konkurencja o dofinansowania i ograniczone budżety dla instytucji kultury mogą wpłynąć na możliwości finansowania inicjatyw związanych z dostępnością.
- **Prawdopodobieństwo i wpływ:** Wysokie, ze względu na ogólne tendencje w finansowaniu kultury.
- **Działania minimalizujące:** Wczesne planowanie projektów z uwzględnieniem możliwości dofinansowań z różnych źródeł, w tym programów rządowych i europejskich; opracowanie wieloletniego budżetu na dostępność, w którym znajdzie się miejsce na konkretne inwestycje dostosowane do dostępnych zasobów.

4. Zmiany w przepisach prawnych:

- **Opis ryzyka:** Możliwe przyszłe zmiany w wymaganiach prawnych dotyczących dostępności mogą nałożyć dodatkowe obowiązki i koszty na instytucję.
- **Prawdopodobieństwo i wpływ:** Niskie do średniego, ponieważ przepisy o dostępności są już obowiązujące, ale przyszłe zmiany mogą wprowadzić nowe standardy.
- **Działania minimalizujące:** Regularne monitorowanie zmian prawnych, szkolenia zespołu ds. dostępności i współpraca z doradcami ds. prawnych w celu zapewnienia zgodności z regulacjami.

5. **Szanse: budowanie społeczności, edukacja i wzrost zainteresowania dostępnością:**

- **Opis szansy:** Poprzez wdrażanie dostępności MBP Leszno może stać się pionierem na poziomie regionu w dostarczaniu oferty kulturalnej dostosowanej do osób o szczególnych potrzebach, co wzbudzi większe zainteresowanie oraz posłuży jako przykład dla innych instytucji.
- **Działania wspierające:** Kontynuowanie działań promocyjnych związanych z dostępnością, aktywna obecność na wydarzeniach branżowych i realizacja badań ankietowych w celu mierzenia poziomu satysfakcji użytkowników z usług dostępnych dla wszystkich.

1.7 Inwestycje na rzecz dostępności

W ciągu najbliższych pięciu lat Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka w Lesznie planuje szereg inwestycji mających na celu poprawę dostępności, kierując się zasadą **racjonalnych usprawnień** w projektowaniu uniwersalnym. Instytucja podejmie działania, aby dostosować przestrzeń, ofertę oraz usługi tak, by odpowiadały na potrzeby wszystkich użytkowników:

1. Dostosowanie infrastruktury nowej czytelnicy na dachu

- Planowana inwestycja obejmuje budowę bezpiecznej, dostępnej drogi prowadzącej na dach, a także wyposażenie przestrzeni w małą architekturę dostosowaną do osób z ograniczeniami ruchowymi, w tym ławki z oparciami, przewijaki oraz utwardzone ścieżki. Realizacja tej przestrzeni przewidziana jest na lata 2024–2026, a jej finansowanie zostanie zapewnione z funduszy europejskich oraz lokalnych grantów inwestycyjnych.

2. Zakup urządzeń wspierających dostępność sensoryczną i słuchową

- Przewidziany jest zakup zarówno powierzchniowych, jak i stanowiskowych pętli indukcyjnych oraz wdrożenie systemu Totupoint, który wspomaga osoby niewidome i niedowidzące w poruszaniu się po budynku. Środki na ten cel mają pochodzić częściowo z Przedsięwzięcia Grantowego Narodowego Centrum Kultury (NCK) oraz innych zewnętrznych źródeł finansowania, a realizacja planowana jest na lata 2025–2026.

3. Automatyzacja infrastruktury drzwiowej

- W planach znajduje się instalacja siłowników automatyzujących otwieranie drzwi w kluczowych pomieszczeniach biblioteki, co ułatwi dostęp osobom z ograniczoną mobilnością. Koszt tej inwestycji zostanie pokryty z budżetu MBP Leszno oraz dotacji miejskich, a realizacja przewidziana jest na 2025 rok.

4. **Rozwój infrastruktury cyfrowej**

- Biblioteka zamierza usprawnić dostępność swojej strony internetowej, zgodnie z wytycznymi WCAG 2.1, a także przeznaczyć środki na zakup licencji na oprogramowanie wspierające transkrypcje i napisy rozszerzone. Planowane są również szkolenia z tworzenia dostępnych treści. Realizacja tego projektu przewidziana jest na lata 2025–2027, przy wsparciu budżetu instytucji i programów wspierających rozwój dostępności cyfrowej.

5. **Edukacja i promocja dostępności w regionie**

- MBP Leszno planuje organizację corocznych konferencji i warsztatów promujących dostępność w kulturze. Dzięki temu biblioteka będzie inspirować inne instytucje do wdrażania uniwersalnych rozwiązań oraz racjonalnych usprawnień, pokazując dostępność jako element rozwoju społecznego. Realizacja planowana jest na lata 2025–2028, finansowana z funduszy europejskich i krajowych.

6. **Finansowanie inwestycji długoterminowych**

- Biblioteka będzie aktywnie ubiegać się o dofinansowanie z programów krajowych i europejskich, takich jak „Kultura Dostępna” oraz „Fundusz Dostępności”. Działania te pozwolą na etapową realizację inwestycji na lata 2024–2028, wspierając cel MBP Leszno, jakim jest stanie się modelową instytucją kultury dostępną dla każdego, zgodnie z założeniami racjonalnych usprawnień.

III. Kryteria sukcesu planu wdrażania i rozwijania dostępności

Ewaluacja planu wdrażania i rozwijania dostępności w MBP Leszno będzie opierała się na systematycznym monitorowaniu postępów, regularnym zbieraniu danych, analizie osiągniętych wyników oraz dostosowywaniu strategii zgodnie z otrzymanymi wynikami. Ewaluacja będzie miała charakter ciągły, z punktami kontrolnymi wyznaczonymi na koniec każdego roku i przy zamknięciu realizacji projektów kluczowych.

Kluczowe kryteria sukcesu:

1. **Zasięg oferty dostępnościowej**

- Kryterium: Wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i seniorów korzystających z oferty biblioteki.

- Dane: Liczba uczestników wydarzeń dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, liczba wypożyczeń w filiach i dostępnych stanowiskach, liczba odwiedzających wirtualne zasoby udostępnione na stronie internetowej MBP.
- Analiza: Wyniki będą monitorowane co kwartał, a roczne podsumowania będą wykorzystywane do oceny czy cel zwiększenia dostępności jest osiągany.

2. Efektywność działań szkoleniowych i edukacyjnych dla personelu

- Kryterium: Stopień podniesienia kompetencji pracowników w zakresie obsługi osób ze szczególnymi potrzebami.
- Dane: Liczba przeszkolonych pracowników, poziom ich zadowolenia z warsztatów (ankiety poszkoleniowe), liczba godzin przeznaczonych na szkolenia oraz ich tematyka (np. język migowy, obsługa osób z niepełnosprawnościami).
- Analiza: Roczna ocena pozwoli na identyfikację braków i potencjalnych nowych potrzeb szkoleniowych, które mogą wpłynąć na wdrażanie bardziej zaawansowanych programów edukacyjnych w przyszłości.

3. Satysfakcja użytkowników z niepełnosprawnościami oraz organizacji współpracujących

- Kryterium: Zadowolenie użytkowników z działań dostępnościowych MBP Leszno oraz zadowolenie partnerów NGO z realizowanych wspólnie projektów.
- Dane: Wyniki ankiet skierowanych do uczestników wydarzeń, feedback z organizacji pozarządowych oraz liczba wniosków i propozycji zmian zgłoszonych przez te organizacje.
- Analiza: Na zakończenie każdego dużego projektu zostanie przeprowadzona ankieta ewaluacyjna, a coroczne spotkania sieciujące pomogą zidentyfikować obszary wymagające poprawy.

4. Spójność realizacji z założeniami Modelu Dostępnej Kultury

- Kryterium: Pełna realizacja projektów zgodnie z wytycznymi Modelu Dostępnej Kultury, uwzględniająca wszystkie obszary dostępności – widzenie, słyszenie, czucie, rozumienie i poruszanie się.
- Dane: Liczba wprowadzonych racjonalnych usprawnień w każdym z obszarów, liczba nowych narzędzi (np. pętle indukcyjne, tablice informacyjne w formacie łatwym do odczytania, tłumaczenia na PJM), wydatki z budżetu MBP oraz z projektów grantowych na dostosowania infrastrukturalne.
- Analiza: Coroczna ocena raportów z działań i porównanie z celami modelu, pozwoli na bieżąco dostosowywać plan wdrażania dostępności oraz wprowadzać ewentualne korekty.

5. Sukces pozyskiwania i realizacji projektów finansowych związanych z dostępnością

- Kryterium: Liczba pozyskanych środków zewnętrznych oraz sukces realizacji projektów grantowych.

- Dane: Liczba złożonych wniosków grantowych, liczba zaakceptowanych i zrealizowanych projektów, wysokość pozyskanych funduszy oraz ich wpływ na zwiększenie dostępności w MBP.
- Analiza: Bieżąca analiza budżetu pozwoli na weryfikację efektywności działań oraz identyfikację najefektywniejszych źródeł finansowania.

Proces ewaluacji:

1. **Cykliczne zbieranie i analiza danych** – kwartalna weryfikacja postępów we wdrażaniu planu, gromadzenie danych w formie raportów miesięcznych oraz analizowanie efektywności wdrożonych usprawnień.
2. **Raport roczny** – szczegółowe podsumowanie osiągnięć, przeanalizowanie efektów wszystkich działań dostępnościowych oraz przedstawienie wniosków z działań ewaluacyjnych.
3. **Konsultacje z partnerami oraz uczestnikami programów** – stały kontakt z organizacjami NGO oraz użytkownikami biblioteki poprzez konsultacje, zbieranie feedbacku po każdym dużym wydarzeniu oraz na podstawie przeprowadzanych ankiet.
4. **Wewnętrzne spotkania zespołowe i zarządcze** – co pół roku organizacja spotkań z zespołem pracowników odpowiedzialnych za dostępność w celu omówienia wyników działań ewaluacyjnych oraz podejmowania decyzji na podstawie bieżących analiz.